

Pastāvīgi augsts korupcijas līmenis nabadzīgās valstīs rada “humanitārās katastrofas spirāli”

*Uzņēmumu vadības skandālu ietekmē rādītāji pasliktinās
arī turīgajās valstīs*

Berlīnē, 2008. g. septembrī – Tādu valstu kā Somālijas un Irākas atrašanās šodien publicētā starptautiskās pretkorupcijas organizācijas *Transparency International* 2008. gada Korupcijas uztveres indeksa (KUI) lejas galā parāda nabadzības, neveiksmīgu institūciju un kukuļu savstarpējo saikni. Tajā pat laikā, vairāku pārtikušu valstu vērtējuma ievērojama pasliktināšanās 2008. g. KU indeksā liek secināt, ka arī šajās valstīs uzraudzības mehānismu efektīva darbība ir apdraudēta.

“Nabadzīgajās valstīs, korupcijas līmenis mēdz būt dzīvības un nāves jautājums, ja iet runa par iespēju saņemt ārstēšanu slimnīcās vai tīru dzeramo ūdeni,” komentē *Transparency International* vadītāja Igeta Labelle (Huguette Labelle). “Ilgstoši augstie korupcijas un nabadzības līmeņi, kas vajā daudzu pasaules valstu sabiedrības, rada nebeidzamu humanitārās katastrofas spirāli, ar ko nedrīkst samierināties. Tajā pat laikā, satraucoši ir arī tas, ka pat veiksmīgākās valstīs korupcijas apkarošana ir nevienādā līmenī. Stingrāka attieksme pret korupciju ir nepieciešama it visur.”

2008. gada rezultāti

2008. gada indekss atspoguļo korupcijas uztveri 180 valstīs (tikpat daudzās, kā 2007. gadā) skalā no nulles (ļoti augsts korupcijas līmenis) līdz desmit (ļoti zems korupcijas līmenis).

Dānija, Jaunzēlande un Zviedrija ar 9,3 ir visaugstāk novērtētās valstis. Viņām cieši seko *Singapūra* ar 9,2. Tabulas lejas galā atrodas *Somālija* ar 1,0, un tikai nedaudz tai priekšā – *Irāka un Mjanmara* ar 1,3, kā arī *Haiti* ar 1,4.

Kaut gan izmaiņas indeksā nemēdz būt straujas, kā KUI tabulas augšgalā, tā lejas galā atrodas valstis, kurās ir vērojamas būtiskas izmaiņas. Salīdzinot 2008. gada datus ar iepriekšējā gada datiem, ievērojami pasliktinājumi jākonstatē *Bulgārijā, Burundi, Maldīvu salās, Norvēģijā un Apvienotajā Karalistē.*

Ievērojami uzlabojumi pēdējā gada laikā ir veikti *Albānijā, Kiprā, Gruzijā, Maurīcijā, Nigērijā, Omānā, Katārā, Dienvidkorejā, Tongā un Turcijā.*

Caurskatāmības un atbildīguma stiprināšana

Par efektīvas korupcijas apkarošanas priekšnoteikumu kā turīgajās, tā nabadzīgajās valstīs jāuzskata labi funkcionējošas valsts institūcijas un spēcīga pilsoniskā sabiedrība. Trūcīgākām valstīm bieži nākas cīnīties ar korupciju tieslietu sistēmā un neefektīvu parlamentāro kontroli. Pārtikušajās valstīs nereti parādās privātā sektora uzraudzības trūkumi, piemēram, saskaroties ar ārvalstu investoru mēģinājumiem nodrošināt sev dažādus labumus ar kukuļu palīdzību, kā arī vāja finanšu un kapitāla tirgus uzraudzība.

“Korupcijas līmeņa samazināšana ir iespējama tikai tad, ja parlaments, tiesībsargājošās iestādes, neatkarīgie ziņu mediji un dinamiska pilsoniskā sabiedrība katrs dod savu pozitīvo ieguldījumu,” secina *Transparency International* vadītāja Labelle. “Ja šie iestādījumi ir vāji, tad korupcija kļūst nekontrolējama, kas savukārt postoši ietekmē vienkāršo cilvēku dzīvi, tiesiskumu un vienlīdzību sabiedrībā kopumā.”

Globālā cīņa par nabadzības izskaušanu krustcelēs

Valstīs, kurās iedzīvotājiem ir zems vidējo ienākumu līmenis, bīstami augsts korupcijas līmenis apdraud globālo cīņu par nabadzības izskaušanu, liekot apšaubīt arī ANO *Tūkstošgades attīstības mērķu* sasniegšanu. Saskaņā ar *Transparency International* 2008. gada *Globālā korupcijas ziņojuma* datiem, korupcija nekontrolējamā apmērā sadārdzinās Tūkstošgades attīstības mērķu sasniegšanu dzeramā ūdens apgādes un sanitārajā jomā par 50 miljardiem dolāru (€35 milj.), kas atbilst gandrīz pusei no ikgadējā attīstības palīdzības apjoma.

Tas liek secināt, ka ne tikai jādubulto palīdzības apjomi trūcīgajām valstīm, kurās liela sabiedrības daļas labklājība ir likta uz spēles, bet palīdzības sniedzēju pusei jādarbojas mērķtiecīgāk un saskaņīgāk, lai nodrošinātu, ka attīstības sadarbība stiprina valsts pārvaldes un uzraudzības iestādes, un ka pašas palīdzības plūsmas netiktu negodīgā ceļā novirzītas.

Šo vēstījumu *Transparency International (TI)* paudis ANO Ģenerālās asamblejas dalībvalstīm, gatavojoties situācijas analīzei *Ceļā uz Tūkstošgades attīstības mērķu* sasniegšanu 25. septembrī, kā arī, gatavojoties ANO konferencei par Attīstības finansējuma jautājumiem Dohā, Katārā, kur tiks pieņemti lēmumi par palīdzības apjomiem.

Pasauas Universitātes (Vācijā) Profesors Johans Grāfs Lambsdorfs (Prof. Johann Graf Lambsdorff), kurš *TI* uzdevumā apkopo indeksa rezultātus, uzsver korupcijas katastrofālās sekas, kā arī ieguvumus, kādus var dot veiksmīga korupcijas apkarošana: "Pieredze rāda, ka KUI uzlabošanās par vienu punktu [10 punktu skalā] paaugstina kapitāla plūsmu uz doto valsti par 0,5 procentiem no IKP, kā arī vidējo algu – apmēram par 4%."

Kukuļdošana privātajā sektorā un dubultie standarti

Taču, arī dažās pārtikušās, lielā mērā uz eksportu orientētu Eiropas valstīs, 2008. gadā ir ievērojami pasliktinājušies KUI rādītāji. Tas vēlreiz liek apšaubīt valdību apņēmību izlēmīgi vērsties pret pašmāju uzņēmumu apšaubāmām metodēm ārvalstu tirgu apgūšanā un pārvaldībā, kā arī, mudina kritiski pārvērtēt vairākus iekšpolitikas jautājumus, piemēram, par naudas ietekmi politikā. Ārvalstu kukuļdevēju skandālu arvien nerimstošais vilnis parāda pasaules bagātāko valstu nespēju izpildīt savstarpējā atbildīguma solījumus cīņā pret korupciju.

“Šādi dubultie standarti ir nepieņemami, un tie ir pretrunā ar starptautisko tiesību principiem,” uzsver Labelle. “Tie graužoši ietekmē tiesiskumu un sabiedrības uzticību valdībām; turklāt, šāda neizlēmība liek apšaubīt turīgāko valstu ticamību, kad tās aicina stingrāk vērsties pret korupciju nabadzīgajās valstīs.” Jau kopš 1999. gada darbojas OECD Pretkorupcijas konvencija, kas organizācijas dalībvalstu uzņēmumu īstenotu kukuļdošanu ārzemēs kvalificē kā kriminālnozieģumu, taču sekmes konvencijas īstenošanā joprojām ir ar visai atšķirīgas.

Un tomēr, likumdošana ir tikai puse no veicamā darba. Patiesas izmaiņas viesīs tikai visu lielumu uzņēmumu nopietna apņēmība iesaistīties cīņā pret korupciju.

Visas sabiedrības līmeņa vienošanās cīņā pret korupciju

Spēcīgākas uzraudzības institūcijas, stingra likumdošana un izlēmīgs pārvaldes iestāžu darbs nodrošinās korupcijas līmeņa pazemināšanos, sniegs iespēju visiem sabiedrības locekļiem efektīvāk iesaistīties sabiedriskajās norisēs, veicinās attīstības mērķu sasniegšanu un ļaus sabiedrības atstumtajiem locekļiem iegūt augstāku dzīves kvalitāti.

###

Transparency International ir vadošā pilsoniskās sabiedrības organizācija, kas darbojas visā pasaulē cīņā pret korupciju.

Sīkāka informācija:

Inese Voika, Padomes locekle
Sabiedrība par atklātību “Delna”
Mob. tālr. 29284707
inese@delna.lv

Gypsy Guillén Kaiser
Tel: +49-176-1008-7363
Fax: +49-30-3470 3912
ggekaiser@transparency.org

Jesse Garcia
Tel: +49-30-34 38 20 667
jgarcia@transparency.org